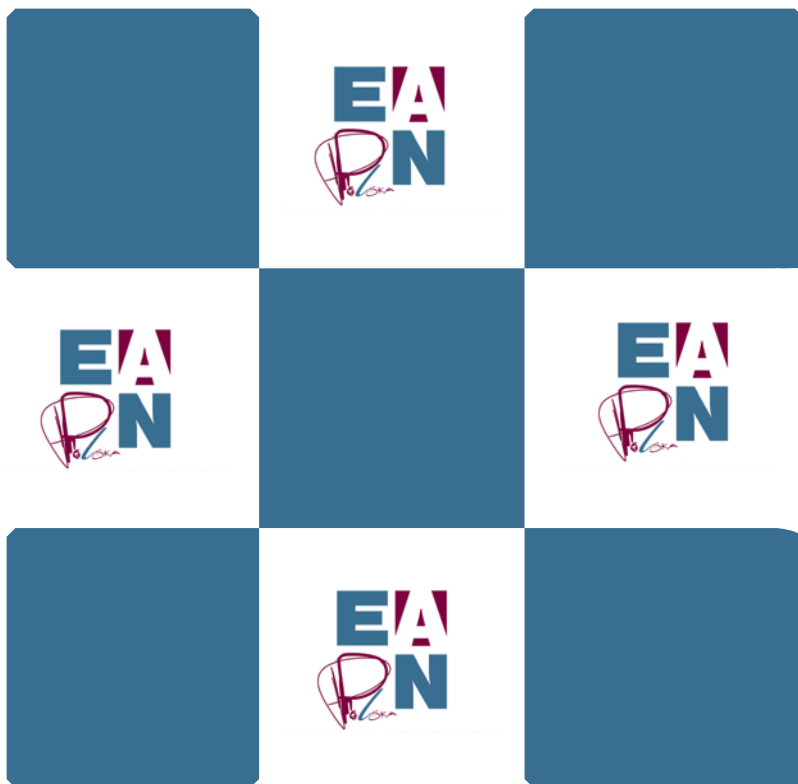

Biuletyn

Biuletyn Informacyjny Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN

Nr 5/2009

Publikacja przygotowana w ramach projektu realizowanego przez WRZOS „EAPN Polska – profesjonalny dialog na rzecz Europy Socjalnej” przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN Polska został powołany 1 lutego 2007 roku. Komitet jest niezarejestrowaną platformą i działa przy Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych. W chwili obecnej do EAPN Polska przynależy 28 organizacji.

Celem Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu jest integrowanie krajowych organizacji na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Cele te realizuje m.in. poprzez: monitoring polskiej i europejskiej polityki społecznej; organizacje spotkań, debat, konferencji; przygotowywanie ekspertyz, biuletynów dotyczących problematyki integracji społecznej.

Polski Komitet EAPN działa na podstawie Regulaminu, który został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne EAPN Polska.

Polski Komitet EAPN jest członkiem European Anti-Poverty Network – EAPN (Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu) z siedzibą w Brukseli. EAPN został utworzony w 1990 roku i składa się z przedstawicieli krajowych sieci organizacji działających na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu (obecnie 25 sieci narodowych) oraz europejskich organizacji działających w tym obszarze (obecnie 28 sieci należy do EAPN).

1. Krajowy Program Wdrażania Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010

W kwietniu 2009 na stronie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej umieszczono informację o celach i ideach roku 2010, strukturze krajowej realizacji Roku, jak również zaproszono zainteresowane strony do zgłaszania swoich uwag i sugestii odnośnie krajowych priorytetów Europejskiego Roku 2010. Wszystkie zainteresowane strony zostały zaproszone na spotkanie, które odbyło się dnia 28 kwietnia 2009 r. w siedzibie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W spotkaniu uczestniczyło 35 osób. Uczestnicy spotkania zostali poproszeni o nadsyłanie propozycji zapisów do krajowego programu. W odpowiedzi na zaproszenie swoje propozycje nadesłało dziewięć organizacji. Propozycje te zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z wybranymi tematami Europejskiego Roku. Na tej podstawie opracowano projekt krajowego programu wdrażania Roku 2010 w Polsce. Projekt programu został przekazany do opinii partnerów społecznych, regionalnych ośrodków polityki społecznej, instytutów badawczych oraz organizacji pozarządowych i pozostałych podmiotów, które wyraziły zainteresowanie inicjatywą (łącznie 53 podmioty). Równocześnie projekt programu został umieszczony na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, z prośbą o przekazywanie uwag drogą elektroniczną. Swoją opinię do projektu programu przekazało kilkanaście podmiotów (w tym też Polski Komitet EAPN). Na podstawie przesłanych uwag dokonano modyfikacji i uzupełnienia treści krajowego programu wdrażania. Po tych uzupełnieniach krajowy organ wykonawczy dla Europejskiego Roku 2010, czyli Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wysłało do Komisji Europejskiej „Krajowy Program Wdrażania Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010”. W krajowym programie wdrażania Europejskiego Roku 2010 działania szczegółowe skupiają się na dwóch grupach społecznych: - dzieci i młodzieży (największe zagrożenie ubóstwem - w 2005 r. spośród dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat aż 26% znajdowało się poniżej 60% mediany dochodu ekwiwalentnego, podczas gdy średnia dla UE 25 wyniosła 19%); - osoby starsze (zagrożenie wykluczeniem społecznym także w kontekście zagadnień starzenia się społeczeństwa i konieczności zapewnienia usług wysokiej jakości).

Cztery główne cele Europejskiego Roku będą realizowane w Polsce poprzez różnego rodzaju działania:

1. **Uznanie praw** – *uznanie podstawowego prawa osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym do godnego życia i do pełnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa. Europejski Rok zwiększy świadomość opinii publicznej o sytuacji osób żyjących*

w ubóstwie, w szczególności grup lub osób znajdujących się w trudnych sytuacjach, i pomoże w propagowaniu ich skutecznego dostępu do praw społecznych, gospodarczych i kulturowych oraz do wystarczających zasobów i usług wysokiej jakości. Europejski Rok będzie również wspierał walkę ze stereotypami i napiętnowaniem społecznym.

Działania:

- kampanie informacyjne
- konferencje ogólnokrajowe i seminaria lokalne
- szkolenia i warsztaty
- relacje medialne, reportaże
- publikacje do szerokiego rozpropagowania (ulotki, biuletyny informacyjne)
- wystawy i inne wydarzenia społeczno – artystyczne.

2. Wspólna odpowiedzialność i uczestnictwo – zwiększanie odpowiedzialności publicznej za politykę i działania w dziedzinie integracji społecznej, podkreślające zarówno zbiorową, jak i indywidualną odpowiedzialność w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz znaczenie promowania i wspierania działalności w ramach wolontariatu. Europejski Rok będzie promował zaangażowanie wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych, m.in. poprzez aktywne partnerstwo. Zwiększy on poziom świadomości i zaangażowanie oraz stworzy możliwości uczestnictwa dla wszystkich obywateli, w szczególności osób posiadających bezpośrednio lub pośrednio doświadczenia związane z ubóstwem.

Działania:

- konkurs na dobre praktyki stosowane przez instytucje publiczne, firmy komercyjne oraz organizacje pozarządowe wraz z rozpropagowaniem informacji w mediach
- kampania informacyjna
- wspólne seminaria, warsztaty, szkolenia
- spotkania i wydarzenia społeczno-kulturalne z udziałem wszystkich zainteresowanych środowisk (w tym konkursy artystyczne)
- akcje informacyjne dla całego społeczeństwa oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem, dotyczące odpowiedzialności społeczeństwa i jego podmiotów w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu i wspierania integracji społecznej
- lokalne akcje informacyjne (szkoły, środowiska lokalne).

3. Spójność – propagowanie bardziej spójnego społeczeństwa poprzez uświadamianie korzyści płynących dla całego społeczeństwa, z którego wyeliminowano ubóstwo, wspierającego sprawiedliwy podział i w którym nikt nie żyje na marginesie. Europejski

Rok będzie propagował społeczeństwo wspierające i rozwijające jakość życia, w tym wysoką jakość kwalifikacji i zatrudnienia, społeczny dobrobyt, w tym pomyślność dzieci, i równe szanse dla wszystkich. Ponadto zapewni on zrównoważony rozwój i solidarność między- i wewnątrzpokoleniową oraz spójność polityki z działaniami UE na całym świecie.

Działania:

- konferencje, seminaria, warsztaty
- wydarzenia i akcje z udziałem mediów.

4. Zaangażowanie i konkretne działania – podkreślenie silnego zaangażowania politycznego UE i państw członkowskich na rzecz wywarcia decydującego wpływu na likwidację ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz propagowania tego zaangażowania i działań na wszystkich szczeblach sprawowania władzy. Opierając się na osiągnięciach i potencjale otwartej metody koordynacji na rzecz ochrony socjalnej i integracji społecznej, Europejski Rok będzie umacniał zaangażowanie polityczne poprzez skupienie uwagi polityków i mobilizację wszystkich zainteresowanych stron na rzecz zapobiegania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz walki z nimi, a także będzie dawał kolejny impuls do działań państw członkowskich i Unii Europejskiej w tym zakresie.

Działania:

- wydarzenia medialne
- wydarzenia angażujące przedstawicieli władz szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego
- konferencje, seminaria
- krajowy konkurs dziennikarski dotyczący problematyki integracji społecznej.

Spośród szczegółowych zagadnień tematycznych, działania Europejskiego Roku 2010 w Polsce powinny skupiać się na zwalczaniu ubóstwa dzieci, w tym międzypokoleniowego przekazywania ubóstwa, a także na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz promowaniu solidarności i integracji międzypokoleniowej.

Pod koniec sierpnia Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ogłosiło konkurs na projekty działań w roku 2010. Działania będą wybierane w oparciu o następujące kryteria:

- ocena formalna,
- zgodność z warunkami konkursu,
- zasięg geograficzny działania,

- potencjał powielający działania,
- innowacyjny charakter działania,
- bezpośrednie zaangażowanie osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- uwzględnianie aspektów płci.

Wyniki konkursu będą znane pod koniec października 2009.

Wysokość przyznanego Polsce finansowania ze strony Unii Europejskiej wynosi 691.424 euro. W związku z powyższym niezbędne jest zagwarantowanie w budżecie państwa środków na udział Polski w obchodach Roku, czyli kwoty 691.424 euro. Ponadto zgłaszane projekty konkursowe powinny zakładać co najmniej 10% udziału podmiotu realizującego w budżecie projektu.

Orientacyjny harmonogram wdrażania Europejskiego Roku w kraju przedstawia się następująco:

- październik/listopad 2009 – wybór projektów, przygotowanie wniosków dotyczących współfinansowania unijnego;
- do 10 grudnia 2009 – przedłożenie Komisji Europejskiej wniosku o współfinansowanie;
- luty 2010 r. – (Warszawa) konferencja otwierająca Rok;
- marzec 2010 – rozpoczęcie działań Roku (17 marca Dzień Pracy Socjalnej);
- kwiecień 2010 – inauguracja kampanii medialnej;
- wrzesień 2010 – wydarzenia społeczno-kulturalne (w tym rozstrzygnięcie ewentualnego konkursu artystycznego);
- październik 2010 – wydarzenia związane z Międzynarodowym Dniem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (17 października);
- listopad 2010 – wydarzenia związane z Dniem Pracownika Socjalnego (21 listopada);
- 2010 – sprawozdanie z realizacji Roku.

2. Dziesięć postulatów do instytucji Unii Europejskiej sformułowanych na Ósmym Spotkaniu Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego

Podczas Ósmego Spotkania Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego sformułowane zostało 10 postulatów do instytucji Unii Europejskiej.

Najistotniejsze postulaty to:

1. Bycie bardziej odpowiedzialnym i mocniejsze uwidacznianie kluczowych działań zapewniających realizację propozycji i rekomendacji wypracowanych na Spotkaniach Europejskich.
2. Pokazanie jak działania podjęte wobec finansowego i ekonomicznego kryzysu uchronią ludzi żyjących w ubóstwie przed stanieniem się „uboczną stratą” radzenia sobie z kryzysem.
3. Pokazanie walki z ubóstwem w głównym nurcie strategii politycznych takich jak polityka rolna, transport i rynek wewnętrzny oraz wykorzenienie ubóstwa, jako wysokiego priorytetu w pracach Unii Europejskiej.

Mieszkalnictwo:

4. Pokazanie konkretnych kroków, które zostały podjęte, by bronić praw do mieszkania i praw dotyczących bezdomności.
5. W sprawach mieszkalnictwa i bezdomności, zwracać szczególną uwagę na to, co się dzieje ze społecznościami Romów i migrantów, mieszkających w warunkach niezapewniających poczucia bezpieczeństwa i stabilności i żyjących w ciągłym zagrożeniu eksmisjami.

Usługi podstawowe:

6. Pokazanie, jakie konkretne kroki zostały zrobione, by zapewnić większy dostęp do informacji o prawach człowieka oraz sposobach korzystania z dostępnych usług, a także, w jaki sposób w dostarczaniu tych usług brane są pod uwagę opinie użytkowników.
7. Ocenić wpływ liberalizacji i prywatyzacji usług użyteczności publicznej, włączając w to usługi społeczne.

Inkluzja finansowa:

8. Pokazanie, jakie konkretne kroki zostały podjęte, by zapewnić inkluzję finansową

osób doświadczających ubóstwa w sprawach związanych z długami, dostępem do kont bankowych czy edukacji dotyczącej finansów.

9. Pokazanie, jakie kroki przedsięwzięto, by zapewnić dostęp do adekwatnych i osiągalnych systemów dochodu minimalnego we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Uczestnictwo:

10. Wspieranie ludzi doświadczających ubóstwa i ich organizacji w uczestnictwie we wdrażaniu polityki przeciwdziałania ubóstwu i zapewnienie im aktywnego uczestnictwa w obchodach roku 2010 - Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym.

Postulaty te stanowiąc będą „listę kontrolną” na kolejnych Europejskich Spotkaniach.

3. „Prawa i szanse osób ubogich”. Konferencja Polskiego Komitetu EAPN

W dniu 8 października 2009 w Warszawie w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej miała miejsce konferencja zorganizowana przez Wspólnotę Roboczą Związków Organizacji Socjalnych i Polski Komitet EAPN pod patronatem Sekretarza Stanu Pana Jarosława Dudy pt. „Prawa i szanse osób ubogich”. Konferencja została zorganizowana w ramach obchodów dnia 17 października (Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem).

W konferencji udział wzięło około 100 osób: przedstawiciele organizacji pozarządowych, administracji rządowej i samorządowej, przedstawiciele świata akademickiego itp.

Po powitaniu zebranych przez p. Marka Borowskiego – prezesa WRZOS, słowo wstępne wygłosił p. Bartłomiej Piotrowski (doradca p. Jarosława Dudy), Małgorzata Lelonkiewicz (Przewodnicząca Polskiego Komitetu EAPN) oraz dr hab. Ryszard Szarfenberg (Rada Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN, Instytut Polityki Społecznej UW). Dr hab. Szarfenberg podkreślał wagę upodmiotowienia osób żyjących w ubóstwie i rzecznictwa ich interesów. Odzwierciedlenie praw osób doświadczających ubóstwa znajduje się w wielu dokumentach: w Konstytucji RP, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka czy w Europejskiej Karcie Społecznej. Państwo ma 3 zasadnicze obowiązki:

1. Poszanowanie praw
2. Ochrona praw
3. Realizacja praw

Bez poszanowania realizacji praw osoby doświadczające ubóstwa nie mają szans na udane życie.

Konferencja podzielona była na 4 części. W części pierwszej głos zabrały osoby bezpośrednio doświadczające ubóstwa i wykluczenia społecznego, które brały udział w przygotowaniach do Europejskich Spotkań Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego w Brukseli. Osoby te mówiły o problemach mieszkaniowych (trudność w zdobyciu mieszkania socjalnego, niedostosowania mieszkań socjalnych do życia itp.), o problemie zadłużenia (osoby zadłużone często zostają ofiarami mafii). Zostały poruszone problemy respektowania praw osób ubogich. Osoby pracujące z osobami wykluczonymi często nie rozumieją praw osób ubogich, nie potrafią się wczuć w ich sytuację. Osoby doświadczające ubóstwa często mówią o podziale „my”-„oni” (pracownicy socjalni, pracownicy organizacji pozarządowych itp.). Podawali konkretne przykłady. Osoby te podkreślały znaczenie takich wystąpień oraz wysłuchania ich. Bardzo ważne jest dla nich dawanie im „drugiej szansy”. Wystąpienie zostało podsumowane przez Annę Osińską, która od 2 lat z ramienia EAPN Polska oraz Stowarzyszenia ATD „Czwarty Świat” koordynuje krajowe przygotowania do Europejskich Spotkań Osób Doświadczających Ubóstwa w Brukseli. Podkreślała ona, że możliwość zabierania głosu przez te osoby, ale także możliwość bycia wysłuchanym w zaufaniu i bez zagrożenia, jest bardzo ważna dla nich i stanowi znak zagwarantowania wolności i przestrzegania praw człowieka. Stowarzyszenie ATD przygotowało również broszurę *„Aby to, o czym mówimy, zmieniło nasze życie” O tym jak małe kroki mogą doprowadzić do większych zmian*. Broszura jest podsumowaniem dwuletniego doświadczenia w przygotowaniach do Europejskich Spotkań. Może być pomocna innym organizacjom pozarządowym w zrozumieniu przesłania europejskiej sieci EAPN na temat bezpośredniego udziału osób doświadczających ubóstwa oraz organizacjom, które pragną realizować podobne spotkania.

W drugiej części konferencji odbył się panel dyskusyjny „Prawa i szanse osób ubogich w praktyce” z udziałem:

- Karoliny Busk, pracownika socjalnego z Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ z Warszawy;
- Joanny Augustowskiej, dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupnie;
- Doroty Bieniasz, zastępcy dyrektora Zespołu Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich;
- Małgorzaty Grochockiej z Samorządowego Kolegium Odwoławczego;
- Bogdana Aniszczyka z Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta.

Panel prowadzony był przez dr Joannę Staręgę-Piasek z Rady Ekspertów Społecz-

nych Polskiego Komitetu EAPN, Dyrektora Instytutu Rozwoju Służb Społecznych. Paneliści odnieśli się do pytań przygotowanych przez panią Staręgą-Piasek dotyczących specyfiki instytucji, którą reprezentują i jej miejsca w procesie zaspokajania potrzeb; oceny wiedzy i świadomości na temat przysługujących praw i możliwości ich egzekwowania wśród osób dotkniętych ubóstwem i barier w realizacji praw osób ubogich.

P. Małgorzata Grochocka z Samorządowego Kolegium Odwoławczego mówiła o pracy Kolegium w zakresie uświadamiania prawnego konkretnych osób a nie szerszego grona. Osoby korzystające z pomocy społecznej nie są, według pani Grochockiej, dostatecznie uświadamiane o swoich prawach i obowiązkach.

P. Dorota Bieniasz z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zauważyła, że około 26% wniosków kierowanych do Rzecznika dotyczy braku środków na zaspokojenie podstawowych praw. Nie jest jednak prawdą, że ubóstwo powoduje brak świadomości prawnej. Prawdą jest to, że człowiek ubogi ma utrudniony dostęp do sądów, dlatego od lat Rzecznik Praw Obywatelskich stara się o wprowadzenie bezpłatnej pomocy prawnej (tzw. prawo ubogich, projekt ustawy w tej sprawie od lat nie może doczekać się uchwalenia).

P. Joanna Augustowska z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze Słupna podkreślała ważność współuczestnictwa osób korzystających z pomocy. Kontrakt socjalny mógłby być narzędziem współuczestnictwa tych osób, a jest raczej pistoletem przystawianym im do głowy. W Słupnie razem z osobami wykluczonymi pracownicy socjalni robią analizę SWOT. Drugą ważną rzeczą jest partnerstwo (organizacji pozarządowych, biznesu, mieszkańców) w celu lepszej synchronizacji działań.

P. Karolina Busk z Ośrodka Pomocy Społecznej na warszawskiej Pradze Północ zwróciła uwagę na fakt, że do Ośrodków Pomocy Społecznej osoby wykluczone trafiają za późno. Wchodzą w spiralę długów, są bez pracy i dopiero wtedy zgłaszają się do OPSów. Bardzo ważne jest budowanie zaufania między pracownikami socjalnymi a klientami. Na jednego pracownika socjalnego przypada około 140 osób w OPS na Pradze. Nie ma czasu na budowanie zaufania i na pracę środowiskową.

Bogdan Aniszczyk z Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta powiedział, że organizacje pozarządowe mają tę przewagę, że nie muszą kierować się żadnymi przepisami, procedurami, tylko zapisami statutowymi i dlatego łatwiej im pomagać osobom wykluczonym. Na początku swojej działalności Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta czekało na osoby ubogie, aby same do nich przyszły. Teraz prowadzą projekt, w ramach którego powołali Rzeczników Osoby Bezdomnej, którzy to próbują wczuć się w sytuację osób bezdomnych i pomagają im odnaleźć się w różnych instytucjach.

Po zabraniu głosu przez wszystkich prelegentów dr Joanna Staręga-Piasek powiedziała, iż w wypowiedzi wyłania się stanowisko, iż najważniejsza jest współpraca różnych podmiotów w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Kolejno rozpoczęła się krótka dyskusja, podczas której prof. Elżbieta Tarkowska z Instytutu Filozofii i Socjologii PAN postulowała o zmianę kwestionariusza wywiadów środowiskowych w pomocy społecznej, które w obecnej formie ingerują w podmiotowość osób korzystających z pomocy.

Jerzy Gierlacki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zaczął zastanawiać się czy osoby, które są wykluczone mają prawo do zabezpieczenia społecznego, pomocy społecznej czy gwarantowanego dochodu minimalnego. Każdy udzieli innej odpowiedzi na to pytanie. Ale żeby o tym dyskutować należałoby powołać w Polsce „Social Centre Club”, coś na kształt istniejącego Business Centre Club.

Trzecia część konferencji poświęcona była perspektywie krajowej oraz europejskiej dotyczącej praw i szans osób ubogich w obliczu obchodów roku 2010.

Jako pierwsza wystąpiła p. Krystyna Wyrwicka – Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w MPIPS. Pani Dyrektor powiedziała, że w Polsce występuje problem ze zrozumieniem obchodów roku 2010. Czy teraz w dobie kryzysu powinniśmy w ogóle zajmować się takimi sprawami, czy na obchodach znowu nie stracą osoby najbardziej potrzebujące? Jednakże Ministerstwo uważa, że rok ten jest bardzo ważny i należy włączyć się w jego działania. Jako dwie grupy docelowe roku 2010 Ministerstwo wybrało dzieci i młodzież oraz osoby starsze. Bardzo ważne jest jednocześnie włączenie osób bezpośrednio doświadczających ubóstwa. Dlatego wybrane zostaną do realizacji takie projekty, które realizowane będą przez takie osoby lub „z” takimi osobami.

Ważnym wyzwaniem roku 2010, według Ministerstwa, jest pozyskanie uwagi mediów. Ministerstwo pragnie włączyć w obchody jak największą ilość podmiotów, zależy mu też na zrobieniu dobrej diagnozy, przygotowaniu projektów oraz na przygotowaniu rekomendacji na zakończenie obchodów roku 2010.

Poza działaniami stricte związanymi z obchodami roku 2010 przygotowywane są w Ministerstwie założenia do nowej ustawy o pomocy społecznej, o opiece zastępczej czy o pomocy prawnej dla najuboższych.

Kolejno wystąpiła p. Sissel Seim z EAPN Norwegia, która mówiła o tym, że od wielu lat EAPN Norwegia stara się włączać osoby bezpośrednio doświadczające problemu ubóstwa do swoich działań. Choć Norwegia jest bogatym krajem to problemy osób biednych są identyczne jak w Polsce. Do lat 90-tych problem ubóstwa w Norwegii nie był zauważalny, dopiero od niedawna jest widoczny. Jednym z czynników, dlaczego tak się stało była mobilizacja osób ubogich i niepełnosprawnych oraz nieraz spektakularne akcje bezpośrednie w rodzaju okupacji jednego z tamtejszych

OPSów. Państwo zaczęło inaczej postrzegać osoby wykluczone społecznie i inaczej rozwiązywać ich problemy.

Ostatnie wystąpienie w tej części konferencji należało do dyrektora EAPN Europa – p. Fintana Farrell’a. W swoim wystąpieniu podkreślił on ważność roku 2010, który jest rokiem, do którego powinno nastąpić ograniczenie ubóstwa, według założeń Strategii Lizbońskiej. Od 2004 roku EAPN starał się, aby rok 2010 stał się Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. EAPN Europa postawił sobie 4 główne cele na rok 2010:

1. Podniesienie świadomości społecznej o problemie ubóstwa oraz zaangażowanie wszystkich podmiotów do walki z tym problemem.
2. Kładzenie nacisku na nową socjalną i trwałą strategię europejską do roku 2020, w której zaznaczone będzie, że ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego jest wstępnym warunkiem rozwoju.
3. Uzyskanie politycznego zobowiązania do wzmacniania otwartej metody koordynacji w sprawach społecznych, włączając w to postępowanie w zakresie wprowadzania odpowiedniego dochodu minimalnego, jako jednego z elementów aktywnej inkluzji.
4. Wzmacnianie dialogu oraz finansowego wsparcia dla organizacji działających na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Fintan Farrell podkreślał, że bardzo ważne w nadchodzącym roku jest zaangażowanie wszystkich partnerów do działań, w tym mediów. EAPN organizować będzie w każdym kraju „tygodnie uwagi”, które pozwolą skupić uwagę różnych podmiotów na działaniach prowadzonych w danym kraju na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Ostatnią część konferencji stanowił panel dyskusyjny prowadzony przez p. Krzysztofa Balona (Przewodniczącego Rady Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN) z udziałem: dr Ireny Wóycickiej (członka Rady Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN, z Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową); dr Piotra Brodawy-Wysockiego (członka Rady Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN, z Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych) oraz dr hab. Ryszarda Szarfenberga (członka Rady Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN, z Instytutu Polityki Społecznej UW). Pierwsze pytanie, jakie zadał panelistom p. Krzysztof Balon dotyczyło tego, czy istnieje spójna polityka społeczna wobec osób ubogich?

Pani dr Wóycicka powiedziała, że polityka społeczna podlega w dużej mierze temu, jakie jest nastawienie, świadomość społeczna i stosunek do biedy. W Polsce występuje niezrozumienie problemu biedy. Jak np. warunkowość przyznawania świadczeń ma się do godności człowieka? Jak wygląda kwestia dostępu do świadczeń społecznych? Dlaczego ludzie często nie pobierają przysługujących im zasiłków?

Pan dr Piotr Broda-Wysocki zaznaczył, że polityka społeczna nie jest spójna, ale ma za zadanie:

- upodmiotowienie samych osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób im pomagających,
- rzecznictwo interesów,
- pamiętać, że nie każde roszczenie jest roszczeniowością,
- stanowić „drugą szansę”,
- stanowić możliwość życia w pewnej przestrzeni społecznej,
- rzetelnie zajmować się problemami.

Polityka społeczna powinna być postrzegana jako polityka inwestycji a nie redystrybucji. Trzeba pamiętać, że polityka społeczna to nie jest pomoc społeczna, tylko coś szerszego.

Pan dr hab. Ryszard Szarfenberg zauważył, że polityka społeczna jest podzielona, więc nie wiadomo czy byłaby kiedykolwiek spójna. Problemem jest w Polsce wsparcie dochodowe – cały czas występuje opór przed wprowadzeniem gwarantowanego dochodu minimalnego. Pozytywnymi elementami jest zaangażowanie sektora społecznego oraz zmiany w dyskursie – wprowadzenie do dyskusji problemu wykluczenia społecznego.

Podsumowując tę część wypowiedzi p. Balon zauważył, że dochód minimalny gwarantujący godne życie oraz dostęp do usług społecznych jest niezwykle ważnym elementem polityki społecznej wobec osób ubogich. Zadał tylko pytanie, kto powinien zajmować się tymi elementami polityki społecznej? Państwo czy władze lokalne czy też organizacje pozarządowe?

Dr Irena Wóycicka stwierdziła, że wielość aktorów społecznych jest bardzo istotna. Pani Wóycicka podkreśliła, że metoda otwartej koordynacji i jeden z jej elementów, jakim jest przygotowywany przez poszczególne państwa - Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna” (NAP) jest bardzo słabo wykorzystywany. Ważne jest, aby przy tworzeniu tych Programów uczestniczyły (a nie tylko konsultowały) różne podmioty: samorządy, organizacje pozarządowe czy osoby bezpośrednio doświadczające ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Dr Piotr Broda-Wysocki zauważył, że nie będziemy mogli mówić o aktywnej inkluzji społecznej, jeśli nie odpowiemy na pytanie: dlaczego nasza polityka społeczna i jej narzędzia są nieefektywne?

Z kolei dr hab. Ryszard Szarfenberg pokreślił znaczenie spraw wykluczenia społecznego i konieczność wzmocnienia otwartej metody koordynacji. Należałoby według niego ratyfikować jak najszybciej Zrewidowaną Europejską Kartę Społeczną (dającą możliwość wnoszenia skarg zbiorowych). Na poziomie regionalnym i gminnym należy dążyć do tego, aby Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych powstawały w sposób przemyślany przy udziale osób bezpośrednio doświadczających

problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz świata naukowego. Na zakończenie, podsumowania konferencji dokonał p. Krzysztof Balon, który stwierdził, że choć na konferencji mieliśmy różny wkład intelektualny to z rzeczą, z którą wszyscy się zgadzają, jest przestrzeganie godności ludzkiej. Ta konferencja stanowi przełomowe wydarzenie dla Polskiego Komitetu EAPN. W tej chwili rozpoczyna się poważna dyskusja. Powstaje pytanie, czy jest nas wystarczająco dużo? Z konferencji wyłania się obraz, że powinniśmy stworzyć coś na kształt Forum Polityki Społecznej, które tworzyłyby osoby bezpośrednio doświadczające ubóstwa i wykluczenia społecznego, przedstawiciele organizacji pozarządowych, świat naukowy i strona publiczna. To Forum organizowałoby seminaria, opracowania czy podejmowało działania, które powinny mieć wpływ na kształtowanie opinii publicznej. Trzeba za-inspirować debatę, należy doprowadzić do spotkania osób bezpośrednio doświadczających ubóstwa z premierem RP. Nam wszystkim powinno przyświecać hasło, że my też możemy być pewnego dnia ubodzy.

Przedstawiciele Rady Ekspertów Społecznych Polskiego Komitetu EAPN zobowiązali się na najbliższym posiedzeniu Rady podsumować konferencję oraz przedstawić priorytety dla polityki społecznej wobec najuboższych i wykluczonych społecznie.

4. Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym

17 października 2009, po raz dwudziesty drugi, na całym świecie obchodzony był Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Po raz pierwszy obchody zorganizowano w 1987 roku w Paryżu z inicjatywy Międzynarodowego Ruchu ATD Czwarty Świat. To właśnie wtedy ponad 100 000 ludzi zebrało się na Placu Wolności, gdzie w roku 1948 została podpisana Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Inicjując obchody Dnia Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym, Stowarzyszenie ATD Czwarty Świat wraz z organizacjami wspierającymi tą inicjatywę, rozpoczęło tradycję corocznego organizowania w dniu 17 października różnorodnych imprez jak: konferencje, seminaria, debaty, publikacje, manifesty czy punkty porad i informacji. W roku 1992 ONZ oficjalnie uznało 17 października za Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem a obchody tego Dnia mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na ważny i powszechny problem jakim jest ubóstwo oraz pilną potrzebę likwidacji tego zjawiska.

Symbolem solidarności w kwestii walki z ubóstwem zostały repliki płyt z Paryża z wyrytym apelem Ojca Józefa Wrzesińskiego, którego słowa „Tam, gdzie ludzie skazani są na życie w nędzy, łamane są prawa człowieka. Jednoczenie się dla ich

poszanowania jest najświętszym obowiązkiem”, umieszczone są już w ponad 30 symbolicznych miejscach jak u stóp Łuku Triumfalnego, w Lizbonie czy w siedzibie Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku.

Każde obchody 17 października, to niezwykła przestrzeń do spotkań gdzie osoby z różnych środowisk mogą się zgromadzić, respektując swoją odmienność, jednozczyć wysiłki, uczyć się jedni od drugich i budować pokój.

Międzynarodowy Komitet 17 października zachęca wszystkich do wspólnego przeciwdziałania ubóstwu w miejscu gdzie żyjemy na co dzień, by razem budować świat pokoju i bez biedy.

Międzynarodowy Komitet 17 października za swoje cele uznaje:

- promowanie Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem, który gromadzi tych wszystkich, którzy jednoczą się dla idei świata bez biedy i tych, którzy chcą do tej idei się przyłączyć, na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym,
- zapewnienie poszanowania ducha i idei tego Dnia, utworzonego 17 października 1987 r, wokół Apelu o zjednoczenie się dla świata bez biedy,
- promowanie miejsc spotkań, gdzie osoby z różnych środowisk mogą się spotkać, by walczyć z ubóstwem i pogwałceniem praw człowieka.

Międzynarodowy Komitet składa się z osób różnego pochodzenia, w tym osób doświadczających ubóstwa, zaangażowanych w walkę przeciw biedzie.

Tegoroczne Obchody Dnia Walki z Ubóstwem pod hasłem ONZ: „Dzieci oraz rodziny wyrażają sprzeciw wobec ubóstwa: Inwestowanie w rozwój dzieci i przestrzeganie ich praw jest jednym z najskuteczniejszych sposobów na wykorzenie ubóstwa”, obfitowały w różnorodne konferencje, debaty i spotkania. W obchodach udział brali przedstawiciele organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, samorządów i społeczności lokalnych zajmujących się na co dzień problemem ubóstwa. Zdarzenia te miały przypomnieć opinii publicznej o kondycji polskiego społeczeństwa, w którym ponad 14% ludzi żyje poniżej ustawowego progu ubóstwa.

Przykładowe akcje organizowane w tych dniach w Polsce to m.in.:

1. Amnesty International Polska przygotowała z okazji obchodów Dnia Walki z Ubóstwem happeningi i debaty na terenie całego kraju. Od 12 do 17 października przedstawiciele Amnesty International przeprowadzili zajęcia edukacyjne w szkołach w całej Polsce, na temat ubóstwa jako naruszenia praw człowieka. 17 października odbyły się również akcje publiczne takie jak „Oczyść Deltę Nigru” i „Panie Ministrze, gdzie są pieniądze które dajemy na Afrykę?”.

17 października Amnesty International rozpoczęło również kampanię „Żądamy godności” celem powstrzymania łamania praw człowieka będących przyczyną i konsekwencją ubóstwa.

18 października przy wsparciu organizacji zrzeszonych w Polskiej Zielonej Sieci zorganizowano również kolejną odsłonę projektu „Noc dla Afryki”, gdzie przeprowadzono dyskusję z gośćmi z Gwinei, pokazy filmów „Europa eksportuje, Afryka cierpi”, „Głód rolników – wynik celowych działań” oraz odbył się koncert Roberta Brylewskiego.

19 października Polska Akcja Humanitarna zorganizowała debatę na temat pomocy rozwojowej pod hasłem „Kryzys żywnościowy. Konflikt pomiędzy producentami i konsumentami żywności i sposoby jego rozwiązania – przykład Gwinei”.

2. Obchody 22. Dnia Walki z Ubóstwem odbyły się również na terenie Ostrołęki, gdzie organizatorem został Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W dniu 16 października zorganizowano kilkanaście punktów informacyjnych na terenie całego miasta, gdzie dyżurowali pracownicy socjalni. W punktach tych można było otrzymać informację na temat pomocy społecznej, rozdawano również broszurki zawierające dane kontaktowe do wszystkich ośrodków pomocy w Ostrołęce. Zostały również rozdysponowane produkty żywnościowe. Dzień później przeprowadzono kwestę na rzecz pomocy Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej, który pilnie potrzebował sprzętu AGD do lokalnych noclegowni.

3. Międzynarodowe Stowarzyszenie ATD Czwarty Świat wraz z zaprzyjaźnionymi organizacjami zorganizowało obchody Dnia Walki z Ubóstwem w Kielcach i w Warszawie. W Kielcach organizacje pozarządowe razem z dziećmi, młodzieżą oraz z ludźmi bezdomnymi spotkały się przy pierwszej w Polsce Płyce Praw Człowieka. Tegoroczne obchody w Kielcach są częścią kampanii „Dzibao i Pojazdy Spotkania” prowadzonej przez Taporì – światowy ruch przyjaźni między dziećmi z różnych krajów i środowisk. Dzieci biorące udział w kampanii uczestniczyły w licznych warsztatach, w tym plastycznych oraz miały okazję uczestniczyć w akcji budowy Pojazdu Spotkań, który to zostanie wręczony Sekretarzowi Generalnemu ONZ.

Dzień 17 października stanowi dla ATD Czwarty Świat okazję do promocji Kampanii na rzecz dialogu społecznego, dotyczącego ratyfikacji przez Polskę zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej, której celem jest zrobienie kroku w kierunku godności i praw człowieka dla wszystkich w Polsce.

4. Stowarzyszenie „Effata” z Piły w dwudziestą rocznicę transformacji ustrojowej w Polsce chce podsumować oraz włączyć się w debatę na temat społecznych kosztów procesów globalizacyjnych. Stowarzyszenie chce wydać publikację internetową, poświęconej problemom społecznym, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu miasta Piły i powiatu pilskiego. Publikacja stanowić będzie zbiór artykułów, reprezentujących różne opinie. Szczególnie mile widziane są prace oparte na badaniach,

ale również prace teoretyczne, analizy i prognozy. Stowarzyszenie EFFATA zaprasza do nadsyłania tekstów. Proponowana przez Stowarzyszenie tematyka to: problemy społeczne, miejsca, w którym mieszkamy w aspekcie: socjologicznym, kulturowym, prawnym, etycznym, ekonomicznym a nawet politycznym.

W Belwederze natomiast odbyła się IX Konwencja Ruchu przeciw Bezradności Społecznej organizowana przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich pod tytułem: „Przedsiębiorczość polska. Strategia walki z ubóstwem w Polsce. Diagnoza i zadania na lata 2010-2015”. Zaproszeni goście – przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, organizacji obywatelskich, naukowców, pracowników socjalnych i duszpasterzy, mogli wziąć udział w sesji plenarnej oraz sześciu sesjach tematycznych. Spotkanie rozpoczął Paweł Wypych – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP, następnie głos zabrał Rzecznik Praw Obywatelskich Janusz Kochanowski, który piastuje również stanowisko Patrona Honorowego polskich obchodów Dnia Walki z Ubóstwem. Rzecznik w swoim wystąpieniu podkreślił rolę kapitału społecznego, jako podstawy rozwoju przedsiębiorczości. Główne założenia strategii przygotowań do Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 przedstawiła Anna Prokurat z Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

W sesji plenarnej głos zabrali również prof. dr hab. Julian Auleytner – Doradca Rzecznika Praw Obywatelskich ds. Walki z Ubóstwem, prof. dr hab. Witold Kieżun z Akademii Leona Koźmińskiego oraz Patrick Kluczyński – Radca ds. Społecznych przy Ambasadzie Francji.

Sesja zakończyła się wystąpieniem osób, które brały udział w Ósmym Europejskim Spotkaniu osób dotkniętych ubóstwem w Brukseli w maju 2009 roku, oraz wręczeniem przez Rzecznika Praw Obywatelskich nagród laureatom konkursu dla dziennikarzy pod tytułem „Jak wyjść z biedy?”.

W sesji popołudniowej odbyło się sześć paneli tematycznych, które obejmowały tematykę rozwoju przedsiębiorczości, jako warunku wyjścia z kryzysu.

Sesja pierwsza odbyła się pod hasłem „Dzieciństwo jako czas uczenia skuteczności i zaradności życiowej”. Podczas tej części uczestnicy mogli dowiedzieć się o programach profilaktyki w zakresie zdrowia psychicznego, o tym dlaczego warto uczyć dzieci zawierania umowy, o weekendowym osamotnieniu najmłodszych oraz o diagnozie ryzyka dysleksji jako ochronie dzieci przed wykluczeniem.

Podczas drugiej sesji „Jak uczyć być zaradnym i przedsiębiorczym” prelegenci skupili się na problemie młodzieży, jako kategorii społecznie zagrożonej wykluczeniem, niezaradnością oraz uzależnieniami.

Trzecia sesja prowadzona była pod hasłem „Jak uwolnić przedsiębiorczość w Polsce?” i skupiła się na aspektach prawnych i społecznych działalności gospodarczej.

Dyskutowano o przedsiębiorczości osób starszych oraz barierach, na jakie się napotyka.

Czwarta sesja pod tytułem „Czy i komu potrzebni są pracownicy socjalni?“, toczyła się wokół dyskusji czy pracownicy socjalni są potrzebni i jaką rolę powinni spełniać we współczesnym świecie.

Podczas piątej sesji „Znaczenie społecznego zaangażowania biznesu w walce z ubóstwem” specjalne wystąpienie przygotował gość honorowy prof. dr hab. Andrzej Blikle. W panelu wzięli udział przedstawiciele grup biznesowych, administracji publicznej oraz liczne grono studentów nauk społecznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Ostatnia sesja IX Konwencji Ruchu przeciw Bezradności Społecznej, przygotowana przy współpracy Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych, odbyła się pod tytułem „Potrzeby i bariery zatrudniania osób niepełnosprawnych – propozycje zmian”. Podczas sesji dyskutowano nad rolą pracy w integracji społecznej, szczególnie dla osób niepełnosprawnych, oraz o ich sytuacji na rynku pracy i barierach jakie napotyka. Przedstawiono również wyniki badań o opiniach pracodawców na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Konwencja zakończyła się próbą podsumowania obrad oraz ustaleniem dalszych prac nad Strategią Walki z Ubóstwem. Uczestnicy spotkania wystosowali także apel do samorządów o wdrożenie prac nad przygotowaniem Aneksów do Regionalnych Programów Operacyjnych w postaci Regionalnych Programów Walki z Ubóstwem i Marginalizacją Społeczną.

Jak obchodzono 17 października w innych państwach Europy? Przykład francuskiej Fundacji Abbe Pierre, która działa na polu pomocy mieszkaniowej dla najbardziej wykluczonych.

Skrzynki na listy na Światowy Dzień Walki z Ubóstwem

W poniedziałkowy ranek 12 października, Butik Solidarnościowy w Marsylii zorganizował akcję tworzenia skrzynek pocztowych, które miały być przeznaczone do wystawy na specjalnej ścianie wystawionej podczas obchodów Światowego Dnia Walki z Ubóstwem.

Ponad sto skrzynek pocztowych miało symbolizować prawo każdego człowieka do posiadania „dachu nad głową” i do godnej egzystencji.

Z okazji obchodów 17 października, Fundacja zdecydowała się uwrażliwić młodych ludzi na zjawisko osób ubogich i niegodnych mieszkań. Przed merostwem paryskim, pracownicy i wolontariusze Fundacji, jak również osoby korzystające z Butików Solidarnościowych przyjmowały publiczność i opowiadały o swoich bogatych i różnych doświadczeniach.

W sobotę 17 października, Fundacja rozpoczęła 3 symboliczne działania w Paryżu, Valenciennes i Marsylii.

W Paryżu, Fundacja zorganizowała stoisko i powitała kilka szkół podstawowych w swoim specjalnym butikiu przeznaczonym do odkrywania wrażliwości na trudną sytuację mieszkaniową.

W Marsylii, w dokach, agencja regionalna zainstalowała ścianę złożoną ze skrzynek pocztowych, utworzonych przez kilkadziesiąt osób bezdomnych lub oczekujących zbyt długo na swój „dach na głowę” i na swój adres, by wreszcie mogli oni odzyskać swoją godność.

Wreszcie, w centrum Valenciennes, pracownicy, wolontariusze i osoby korzystające z Butików Solidarnościowych zorganizowali spontaniczną akcję spania, by zademonstrować problem osób umierających na ulicy i uliczną nędzę.

Wszędzie we Francji, Butiki Solidarnościowe Fundacji otworzyły swoje drzwi dla mieszkańców i władz lokalnych, by zademonstrować swoje akcje i działania na rzecz najbardziej wykluczonych.

5. Okrągły Stół do spraw Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego

W dniach 15-16 października 2009 już po raz ósmy odbył się Europejski Okrągły Stół na temat Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego w tym roku pod tytułem: „Integracja społeczna w czasach kryzysu – nowe wyzwania dla strategii aktywnej inkluzji”. Spotkanie odbyło się w Sztokholmie i zorganizowane zostało przez prezydencję szwedzką w Unii Europejskiej. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Komisji Europejskiej, odpowiedników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z poszczególnych krajów unijnych, związków zawodowych, organizacji pozarządowych i dziennikarze. Po otwarciu spotkania przez szwedzką Minister Zdrowia i Polityki Społecznej, hiszpańską Minister Zdrowia i Polityki Społecznej, wice-burmistrza Sztokholmu, przedstawiciela Parlamentu Europejskiego i wysłuchaniu przesłania z Ósmych Europejskich Spotkań Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego rozpoczęła się sesja plenarna dotycząca otwartej metody koordynacji, jako napędu do działania. W dyskusji udział wzięli: przedstawiciel Instytutu Innowacji Społecznej z Grecji, Prezes EAPN Europa – p. Ludo Horemans, p. Mieczysław Augustyn-senator RP, wice-burmistrz miasta Sztokholm, p. Antonia Carparelli – szefowa Departamentu Integracji Społecznej w Komisji Europejskiej. Uczestnicy panelu podkreślali znaczenie otwartej metody koordynacji, mówili, że

jest to bardzo użyteczne narzędzie, tylko nie zawsze skuteczne. Należy wzmocnić otwartą metodę koordynacji na poziomie politycznym i instytucjonalnym.

W części popołudniowej odbyło się sześć równoległych warsztatów. Warsztat pierwszy poświęcony był aktywnej integracji społecznej w czasach kryzysu. Warsztat drugi skoordynowaniu politycznemu w praktyce. Warsztat trzeci nosił tytuł „Warunki lokalne i regionalne – związek między terytorialną a społeczną spójnością”. Czwarty warsztat dotyczył wspierania aktywnej integracji i partycypacji poza rynkiem pracy. Warsztat piąty poświęcony był nowym wyzwaniom rynku pracy, a warsztat szósty stawiał pytanie jak przeciwdziałać ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży. Warsztaty składały się z wystąpień zaproszonych gości a następnie z dyskusji z uczestnikami.

Następnego dnia odbyło się 7 osobnych wizyt studyjnych, podczas których uczestnicy mogli zapoznać się z tematyką warsztatów w praktyce. Cześć popołudniową stanowiło podsumowanie warsztatów oraz sesja plenarna zamykająca spotkanie. W sesji plenarnej udział wzięli: Vladimir Spidla – Komisarz Unii Europejskiej ds. Zatrudnienia, Spraw Socjalnych i Równości Szans; Phillipe Courard – Belgijski Sekretarz Stanu ds. Integracji Społecznej i Walki z Ubóstwem; Martin Hirsh – Wysoki Komisarz, Francja; Jean Lambert – członek Parlamentu Europejskiego. Wszyscy podkreślali znaczenie aktywnej inkluzji, innowacji społecznej oraz mówili, że trzeba wzmocnić rolę Europejskiego Funduszu Społecznego, aby stał się on narzędziem w walce z problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego.

EAPN Europa przygotował na Okrągły Stół kilka postulatów do szwedzkiej prezydencji:

1. Sformułowanie jasnego przesłania, że Strategia lizbońska nie wywarła zdecydowanego wpływu na zmniejszenie problemu ubóstwa. Unia Europejska potrzebuje nowej społecznej i trwałej Strategii 2020, która zmierzy się z problemem nierówności, na pierwszym miejscu umieści ludzi i planetę oraz wskaże wyraźne cele, takie jak zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia społecznego.
2. Silne zwrócenie się do metody otwartej koordynacji w Strategii 2020 i wyraźne zobowiązanie do poprawy jej wdrażania, efektywności i partycypacji.
3. Naciskanie na zorganizowanie Europejskiego Szczytu Społecznego, który debatowałby nad społecznym wpływem kryzysu i bronił usług publicznych, systemu ochrony socjalnej i jakości pracy.
4. Silna polityczna deklaracja dotycząca znaczenia Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010.

W Okrągłym Stole w Sztokholmie uczestniczyło 25 przedstawicieli sieci EAPN z różnych krajów członkowskich.

6. Seminarium EAPN Europa „Rola małych narodów i regionów w Unii Europejskiej” przy okazji spotkania Rady Wykonawczej EAPN

Przy okazji ostatniego posiedzenia Rady Wykonawczej EAPN Europa w Edynburgu w dniach 25-26 września 2009 EAPN Szkocja zorganizował 2 seminaria. Pierwszego dnia odbyło się seminarium dotyczące roli małych narodów i regionów w Unii Europejskiej. Seminarium stanowiło okazję do zrozumienia strategii antywykluczeniowej szkockiego rządu oraz było okazją do wyciągnięcia lekcji z duńskiego i szwedzkiego postępu w zakresie polityki społecznej i przeciwdziałania ubóstwu. Temat, który silnie wyłynął podczas seminarium to związek między ubóstwem a nierównościami. Drugie seminarium dotyczyło przygotowań do obchodów roku 2010. Podczas drugiego seminarium głos zabrali przedstawiciele szkockiego rządu, parlamentu, organizacji pozarządowych oraz Komisji Europejskiej.

7. Inkluzja społeczna w funduszach strukturalnych

Wkontekście nadchodzącej debaty nad przyszłością polityki spójności, i w połowie trwania obecnych programów z funduszy strukturalnych, EAPN podkreśla potrzebę wzmocnienia związku między inkluzją społeczną a funduszami strukturalnymi, który obecnie jest niewystarczający. EAPN rozwija swoje spostrzeżenia nad sposobem wykorzystania polityki spójności, jako nośnika społeczeństwa inkluzyjnego w dwóch następujących dokumentach:

- badania EAPN dotyczące funduszy strukturalnych i inkluzji społecznej: EAPN poprzez swoich członków prowadził szczegółowe badania przyczyniania się obecnych programów z funduszy strukturalnych do inkluzji społecznej i roli pozostawionej przez władze krajowe socjalnym organizacjom pozarządowym. Te badania również dostarczają kluczowych przesłań politycznych na okres po 2013 roku;
- publiczna odpowiedź EAPN na Raport Barca (dr Fabrizia Barca, dyrektor generalny w Ministerstwie Gospodarki i Finansów Włoch na prośbę Danuty Hubner, komisarz ds. Polityki Spójności, przygotował raport na temat oceny skuteczności dotychczasowej polityki spójności oraz propozycję reform tej polityki na okres po 2013 r.): EAPN z zadowoleniem przyjął raport Barca, jako duży postęp w uczynieniu polityki spójności skutecznym narzędziem walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, szczególnie dzięki nowemu celowi inkluzji społecznej i idei mobilizacji wszystkich aktorów lokalnych.

8. Manifest Spring Alliance

Spring Alliance to ruch zapoczątkowany przez trzy wiodące europejskie publiczne organizacje społeczne: Europejskie Biuro Ochrony Środowiska, Europejską Konfederację Związków Zawodowych oraz Platformę Socjalną. Spring Alliance nie zamierza poprzestać na tych kilku organizacjach i chce rozszerzyć swoją działalność oraz utworzyć większą sieć, włączając różnego rodzaju podmioty takie jak: organizacje socjalne, związki zawodowe, organizacje środowiskowe, stowarzyszenia handlowe, działaczy zajmujących się walką z ubóstwem, związki konsumencie oraz przedstawiciele społeczności naukowców i biznesu.

Spring Alliance jest ruchem, który stara się czuwać nad tym, żeby Unia Europejska stawiała na pierwszym miejscu ludzi i planetę na której żyjemy.

Spring Alliance przygotował Manifest, którego główne założenia to:

1. Ustalenie ekonomicznej i zarządzającej strategii, która służyć będzie ludziom i planecie poprzez:

- przygotowanie nowej ekonomicznej strategii,
- przejście agendy *Better Regulation*.

2. Utrwalenie i przywrócenie ekosystemu poprzez:

- zredukowanie używanych zasobów i konsumpcji energii,
- przeciwdziałanie niebezpiecznym zmianom klimatycznym,
- utrwalanie rolnictwa i rybołówstwa.

3. Stworzenie zintegrowanego społeczeństwa poprzez:

- zredukowanie nierówności i ograniczenie ubóstwa,
- zagwarantowanie uniwersalnego dostępu do usług społecznych,
- zwalczanie dyskryminacji i rasizmu; zagwarantowanie równości szans i respektowanie praw migrantów.

4. Promowanie „zielonych” i dobrej jakości miejsc pracy poprzez:

- wzmocnienie dobrej jakości miejsc pracy i polepszenie dostępu do pracy dla wszystkich,
- zapewnienie przejścia do prac dobrej jakości i pomoc pracownikom przejść do nowopowstających zajęć.

5. Przyjmowanie globalnej odpowiedzialności poprzez:

- zreformowanie globalnego ekonomicznego i finansowego zarządzania,
- zagwarantowanie spójności politycznej, aby osiągnąć cele rozwoju,
- zwiększenie i poprawienie finansów przeznaczonych na rozwój.

6. Poprawa demokracji poprzez:

- inwestowanie w dialog z europejskimi obywatelami, związkami zawodowymi i społeczeństwem obywatelskim,

- poprawę dostępności i nadzoru nad podejmowaniem decyzji,
- wzmocnienie zarządzania strategiami Unii Europejskiej i otwartą metodą koordynacji.

28 września 2009 odbyła się konferencja Spring Alliance zorganizowana wspólnie z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną środowiska i rozwojem oraz ze związkami zawodowymi, w której udział wzięli przedstawiciele EAPN Europa. Podczas konferencji prezentowany był powyższy Manifest szefowi Komisji Europejskiej M.Barroso oraz innym osobom odpowiedzialnym za podejmowanie decyzji. M. Barroso podkreślił w swoim wystąpieniu społeczny wymiar Unii Europejskiej na wszystkich poziomach zarządzania. Mówił: „Europa, w którą wierzę, to Europa ambitna, broniąca oraz promująca europejskie wartości, Europa, która stawia ludzi w centrum zainteresowania”. Szef Komisji akcentował również znaczenie Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym oraz ważność wdrażania Aktywnej Integracji.

Wydawca: **WRZOS**

Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych
ul. Nowy Świat 49
00-042 Warszawa
tel.: /22/ 826-52-46
fax: /22/ 551-54-55

eapn@wrzos.org.pl
www.wrzos.org.pl

Redakcja:
Kamila Płowiec

Skład i projekt graficzny:

Ro To Co

Druk: